

DRUK SESYJNY NR

. . 0 0 7

Uchwała Nr .....
Rady Miejskiej w Biskupcu
z dnia .....

URZĄD MIEJSKI W BISKUPCU BIURO OBSŁUGI RADY	
Wpłynęło dnia	24-02-2025
Ilość zał.	L.dz. 10
Czytelny podpis	Oichal

w sprawie zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości Borki Wielkie na lata 2025-2032

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. z 2024r. poz. 1465 ze zm.) oraz w związku z uchwałą nr 45/774/24/VII Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 15 października 2024 r. w sprawie wyboru gmin wiejskich i miejsko-wiejskich, które utworzyły sołectwa, do współpracy od 2024 roku w inicjatywie Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego - Odnowa Wsi Województwa Warmińsko-Mazurskiego "Wieś Warmii, Mazur i Powiśla miejscem, w którym warto żyć...", i uchwałą nr 25/453/24/VII Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 11 czerwca 2024 r., w sprawie ogłoszenia naboru gmin wiejskich i miejsko-wiejskich, które utworzyły sołectwa, do współpracy od 2024 roku w inicjatywie Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego - Odnowa Wsi Województwa Warmińsko-Mazurskiego "Wieś Warmii, Mazur i Powiśla miejscem, w którym warto żyć...", Rada Miejska w Biskupcu uchwała, co następuje:

§ 1

Zatwierdza się Plan Odnowy Miejscowości Borki Wielkie na lata 2025-2032 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Biskupca.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Miejskiej
w Biskupcu

Adwokat

Mieczysława Wronkowska-Krzynka

Uzasadnienie

do uchwały w sprawie zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości Borki Wielkie na lata 2025-2032

W ramach inicjatywy Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego pod nazwą „Aktywna Wieś Warmii, Mazur i Powiśla miejscem, w którym warto żyć...”, Sołectwo Borki Wielkie zostało zakwalifikowane do konkursu, w ramach którego ma możliwość pozyskania dofinansowania ze środków Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych - Uchwała nr 45/774/24/VII Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 15 października 2024 r. w sprawie wyboru gmin wiejskich i miejsko-wiejskich, które utworzyły sołectwa, do współpracy od 2024 roku w inicjatywie Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego - Odnowa Wsi Województwa Warmińsko-Mazurskiego "Wieś Warmii, Mazur i Powiśla miejscem, w którym warto żyć...".

Zgodnie z załącznikiem do Uchwały nr 25/453/24/VII Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 11 czerwca 2024 r., w sprawie ogłoszenia naboru gmin wiejskich i miejsko-wiejskich, które utworzyły sołectwa, do współpracy od 2024 roku w inicjatywie Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego - Odnowa Wsi Województwa Warmińsko-Mazurskiego "Wieś Warmii, Mazur i Powiśla miejscem, w którym warto żyć...",

Gminy zgłaszające sołectwa i zgłoszone sołectwa przyjmują na siebie obowiązek:

1) Powołania uchwałą zebrania wiejskiego grupy odnowy wsi. Jest to grupa składająca się z co najmniej 5 mieszkańców danej wsi, która ma na celu przeprowadzenie procesom odnowy wsi w miejscowości oraz zapewnienie jak najszerszego udziału członków społeczności lokalnej w prowadzonych działaniach. Skład grupy oraz jej lider określany jest uchwałą zebrania wiejskiego. Do grupy mogą należeć zarówno mieszkańcy wsi, na rzecz której grupa działa, jak i inne osoby, w tym reprezentanci organizacji pozarządowych i jednostek gminnych. Lider grupy odnowy wsi to aktywny mieszkaniec danej wsi wybrany przez społeczność wsi jako przewodniczący grupy odnowy wsi, której jednocześnie jest członkiem. Osoba ta będzie odpowiedzialna za kontakty z Samorządem Województwa Warmińsko-Mazurskiego i koordynatorem gminnym oraz za organizowanie pracy grupy odnowy wsi.

2) Zachowania funkcji koordynatora gminnego odnowy wsi – tj. wyznaczenie na stałe pracownika urzędu gminy, który jest osobą do kontaktu z Samorządem Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz grupą odnowy wsi i jej liderem oraz zajmuje się zadaniami wynikającymi z procesów odnowy w wybranym sołectwie. Koordynator zabiega o jak najlepsze wywiązywanie się gminy z zadań wynikających z podjętej współpracy z Samorządem Województwa, m. in. bierze udział w opracowaniu planu odnowy miejscowości, przygotowaniu wniosków o dofinansowanie zadań wdrażających plan, podtrzymuje kontakty z grupą odnowy wsi i jej liderem.

3) Informowania Samorządu Województwa o zmianach koordynatora gminnego i jego danych kontaktowych.

4) Opracowania lub zaktualizowania planu odnowy miejscowości (lub strategii rozwoju miejscowości/sołectwa). Jest to dokument opracowywany w sposób uspołeczniony i przy jak największym udziale mieszkańców miejscowości. Dokument ten musi zawierać diagnozę zasobów wsi, analizę problemów, wizję i cele rozwoju miejscowości oraz wykaz zaplanowanych działań zmierzających do osiągnięcia celu wraz z planowanym terminem i kosztami ich realizacji. Dokument musi być zatwierdzony uchwałami: zebrania wiejskiego i rady gminy. Opracowanie lub aktualizacja planu następuje po udziale przedstawicieli społeczności w szkoleniach organizowanych przez Samorząd Województwa. Plan powinien powstawać zgodnie z wytycznymi przekazanymi podczas szkolenia. Jeżeli w sołectwie jest więcej miejscowości należy ująć je wszystkie w planie odnowy lub opracować plany dla każdej z tych miejscowości oddzielnie. Jeżeli sołectwo posiada uchwalony plan odnowy, gmina jest zobowiązana do jego aktualizacji zgodnie z wytycznymi dotyczącymi uspołecznienia procesu.

5) Przedkładania sprawozdań Samorzadowi Województwa Warmińsko-Mazurskiego obejmujących działania w ramach podjętej współpracy.

Zgodnie z wytycznymi Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Gmina Biskupiec oraz sołectwo Borki Wielkie spełniło warunki w zakresie:

- powołania uchwałą zebrania wiejskiego grupy odnowy wsi – składającej się z minimum 5 osób oraz wyznaczonego lidera;
- wyznaczenia koordynatora gminnego odnowy wsi;
- opracowania planu odnowy miejscowości oraz zatwierdzenia Uchwałą Nr 1/2025 Zebrania Wiejskiego Sołectwa Borki Wielkie z dnia 11 lutego 2025 r.

Kolejnym etapem spełnienia wytycznych Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego jest podjęcie uchwały przez Radę Miejską w Biskupcu w sprawie zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości Borki Wielkie na lata 2025-2032.

Mając na uwadze powyższe zasadnym jest podjęcie przedmiotowej uchwały.

BURMISTRZ
mgr Kamil Kozłowski

ZARZĄDZENIE Nr 51./2025

BURMISTRZA BISKUPCA

z dnia ..24.02..2025 r.

wystąpienie do Rady Miejskiej w Biskupcu
w sprawie zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości Borki Wielkie na lata 2025-2032

Na podstawie art. 30 ust.2 pkt 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1465 ze zm.) Burmistrz Biskupca zarządził:

§ 1

Wystąpić do Rady Miejskiej w Biskupcu o podjęcie uchwały w sprawie zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości Borki Wielkie na lata 2025-2032, w brzmieniu jak w załączniku do niniejszego zarządzenia.

§ 2

Do przedstawienia projektu uchwały Radzie Miejskiej upoważnić:
Panią Agnieszkę Obrębską – koordynatora gminnego w ramach inicjatywy „Aktywna Wieś Warmii, Mazur i Powiśla miejscem, w którym warto żyć...”

§ 3

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podjęcia.

BURMISTRZ
mgr Andrzej Kozłowski

Załącznik
do uchwały Nr .....
Rady Miejskiej w Biskupcu
z dnia ..... r.

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI BORKI WIELKIE

NA LATA 2025-2032

**GMINA BISKUPIEC
POWIAT OLSZTYŃSKI,
WOJ. WARMIŃSKO-MAZURSKIE**

WSTĘP

Plan Odnowy Miejscowości jest dokumentem o charakterze planowania strategicznego. Obowiązek opracowania planu wynika z wielu istniejących programów służących wspieraniu obszarów wiejskich i społeczności wiejskiej. Dotyczy to przede wszystkim inwestycji mających poprawić komfort życia lokalnym społecznościom.

Zadania z zakresu odnowy miejscowości nie są wyłącznie powiązane z funduszami unijnymi. Wszelkie fundusze pozabudżetowe są tutaj możliwe do wykorzystania i pożądane. Aby jednak poznać strukturę koniecznych wydatków, trzeba sporządzić dokument o charakterze średnioterminowej prognozy ekonomiczno-finansowej i wystąpić z odpowiednim montażem finansowym budżetu.

Ponieważ zakłada się logiczną konsekwencję konstrukcji Planu Odnowy Miejscowości w ścisłej korelacji z Planem Rozwoju Lokalnego gminy i powiatu, strategią rozwoju województwa i kierunkiem zagospodarowania przestrzennego, dokument ten powinien mieć charakter małej strategii rozwoju miejscowości. Wskazane jest aby w szczególności obejmował analizy zasobów sołectwa, porównania korzystnych i niekorzystnych cech wewnętrznych wsi oraz potencjalnych szans i zagrożeń występujących w otoczeniu, które mogą warunkować przyszłość sołectwa i ich mieszkańców, wizji rozwoju wsi wraz z jej priorytetami i projektami rozwojowymi wraz z elementami montażu finansowego projektów do realizacji. Wymaga to ścisłej współpracy pomiędzy sołectwem i urzędem gminy oraz spójności planów. Dokument „Plan Odnowy Miejscowości Borki Wielkie na lata 2025-2032” ma służyć pełnemu wykorzystaniu istniejącego potencjału i szans rozwojowych, w tym dostępu do środków unijnych i funduszy rządowych.

Celem nadrzędnym, który przyświeca wizji dalszego rozwoju Borek Wielkich jest zrównoważony, wielofunkcyjny rozwój tej miejscowości, zapewniający trwałość struktur społecznych, gospodarczych i kulturowych. Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich takich jak wieś Borki Wielkie wiąże się z koncepcją wielofunkcyjności, polegającą na promowaniu rozwoju funkcji pozarolniczych obszarów wiejskich, kształtowaniem warunków różnorodnej działalności ekonomicznej, utrzymaniem wartości krajobrazowych i przyrodniczych, zachowaniem tradycji i dziedzictwa kulturowego, rozwojem funkcji społecznych i kulturalnych oraz rozwojem infrastruktury społecznej i technicznej. Zrównoważony rozwój zwiększyć ma atrakcyjność Borek Wielkich, jako miejsca życia

i pracy, przyczynić się do redukcji bezrobocia oraz wpływać na kształtowanie produkcji rolnej zgodnej z wymogami ochrony środowiska i zachowania krajobrazu.

Kierowanie się niniejszym Planem pozwoli na koncentrację środków na działaniach priorytetowych, zmierzających do jasno określonego celu. Umożliwi postępowanie zgodnie z określonym harmonogramem i przyjętą hierarchią zadań. Plan ten ma służyć koncentracji środków i efektywności ich wykorzystania. Będzie też jasną deklaracją mieszkańców Borek Wielkich w stosunku do władz Gminy Biskupiec i instytucji udzielających wsparcia ze środków Unii Europejskiej i funduszy krajowych, w której mieszkańcy swoimi głosami zdecydują o kierunkach rozwoju swojej miejscowości i realizacji swoich życiowych potrzeb.

Plan odnowy miejscowości Borek Wielkich powstał przy dużym zaangażowaniu mieszkańców tej miejscowości, grupy odnowy wsi a także wsparciu Burmistrza oraz Urzędu Miejskiego w Biskupcu.

Podstawą opracowania Planu Odnowy Miejscowości Borki Wielkie na lata 2025-2032 była „Strategia Rozwoju Miasta i Gminy do roku 2030”, „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Biskupiec”.

SPIS TREŚCI

Wstęp	2
Spis treści	4
I. ANALIZA ZASOBÓW SOŁECTWA	5
1. Prezentacja miejscowości.....	6
2. Układ miejscowości	11
3. Ludność	13
4. Rys historyczny	13
5. Środowisko przyrodnicze.....	14
6. Środowisko kulturowe.....	15
7. Rolnictwo i gospodarka.....	21
8. Jaka jest miejscowość Borki Wielkie	21
9. Obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców	22
II. ANALIZA SWOT	23
III. WIZJA ROZWOJU MIEJSCOWOŚCI – JAKA MA BYĆ WIEŚ BORKI WIELKIE	26
IV. ARKUSZ PLANOWANIA – OPIS PLANOWANYCH DO REALIZACJI ZADAŃ.....	29
1. Charakterystyka projektów	32
2. Szacunkowy koszt i harmonogram planowanych przedsięwzięć.....	37
V. HARMONOGRAM WDRAŻANIA PLANU I ZARZĄDZANIE	39

I. ANALIZA ZASOBÓW SOŁECTWA

Analizę zasobów sołectwa Borki Wielkie (skład miejscowości: Borki Wielkie, Borki Małe, Dąbrówka Kobułcka) przeprowadzono na podstawie danych statystycznych oraz informacji zgromadzonych od mieszkańców Borek Wielkich.

Zasoby sołectwa to wszelkie elementy materialne i niematerialne wsi oraz otaczającego ją obszaru, które mogą być wykorzystane dla rozwoju miejscowości, w działaniach na rzecz jego odnowy.

Rodzaj zasobu	Znaczenie		
	obojętne	małe	duże
Środowisko przyrodnicze			
walory krajobrazu			x
walory przyrodnicze			x
wody powierzchniowe (cieki, stawy, rzeki)			x
gleby		x	
kopaliny	x		
Środowisko kulturowe			
walory architektury wiejskiej i osobliwości kulturowe			x
walory zagospodarowania przestrzennego			x
zabytki			x
zespoły artystyczne		x	
Dziedzictwo religijne i historyczne			
miejsca, osoby i przedmioty kultu		x	
tradycje, obrzędy, gwara			x
legendsy, podania i fakty historyczne			x
ważne postacie historyczne		x	
specyficzne nazwy			x
Obiekty, tereny, infrastruktura			
działki pod zabudowę mieszkalną		x	
działki pod domy letniskowe		x	
działki pod zakłady usługowe i przemysł, pustostany mieszkaniowe, magazynowe i po przemyśle		x	
tradycyjne obiekty gospodarskie wsi (spichlerze, kuźnie, młyny)		x	
place i miejsca publicznych spotkań			x
miejsca sportu i rekreacji			x

zwodociągowanie wsi			x
skanalizowanie wsi		x	
Gospodarka, rolnictwo			
specyficzne produkty (hodowle, uprawy polowe)			x
znane firmy produkcyjne i zakłady usługowe		x	
możliwe do wykorzystania odpady poprodukcyjne	x		
przetwórstwo rolno-spożywcze		x	
grupy producenckie i organizacje rolnicze		x	
rzemiosło artystyczne		x	
Sąsiedzi i przyjezdni			
korzystne, atrakcyjne sąsiedztwo (duże miasto)			x
ruch tranzytowy w związku ze szlakiem komunikacyjnym		x	
przyjezdni stali i sezonowi			x
Instytucje			
placówki opieki społecznej	x		
Szkoły/żłobki			x
świątlica wiejska			x
dom kultury	x		
biblioteka wiejska			x
Ludzie organizacje społeczne			
OSP	x		
Stowarzyszenia			x
darcyńcy i sponsorzy		x	
kluby sportowe			x

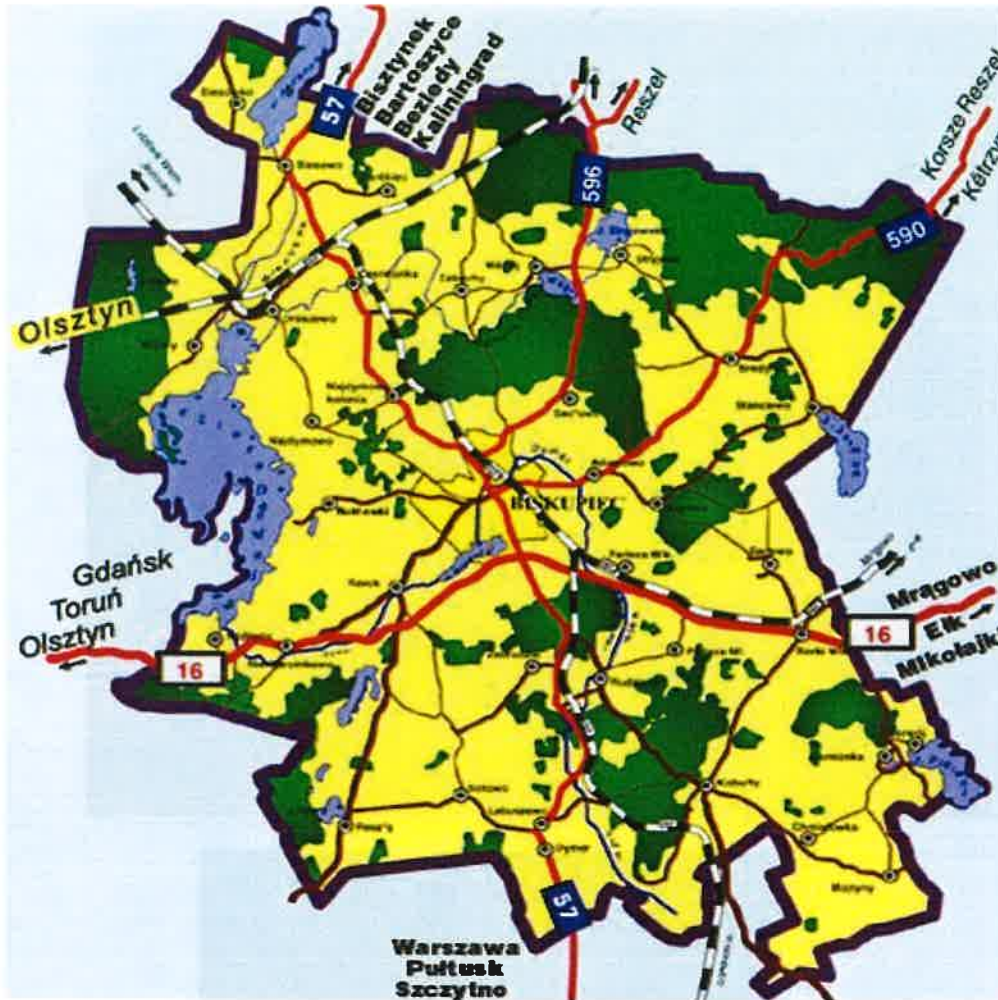
1. PREZENTACJA MIEJSCOWOŚCI

Wieś Borki Wielkie położona jest w gminie Biskupiec w województwie warmińsko-mazurskim, w powiecie olsztyńskim. Wieś położona w krajobrazie rolniczym na pograniczu gmin Biskupiec i Sorkwity, 7 km na wschód od Biskupca, przy drodze krajowej nr 16 oraz przebiegająca niefunkcjonująca kolei (Olsztyn-Mrągowo-Mikołajki-Ełk). We wsi i w najbliższej okolicy znajdują się aleje z wysokimi, przydrożnymi drzewami. We wsi jest przystanek autobusowy, sklep, publiczny żłobek, punkt gastronomiczny – Karczma u Mazura, muzeum wsi mazurskiej. We wsi znajduje się świątlica wiejska, biblioteka wiejska, siłownia wewnętrzna, ogród sensoryczny, zagajnik brzozowy, boisko sportowe, plac zabaw oraz

pomieszczenie kuchenne dla prężnie działającego Koła Gospodyń Wiejskich w Borkach Wielkich.

Lokalizacja Miasta Biskupiec w układzie powiatowym

Położenie na mapie województwa warmińsko-mazurskiego

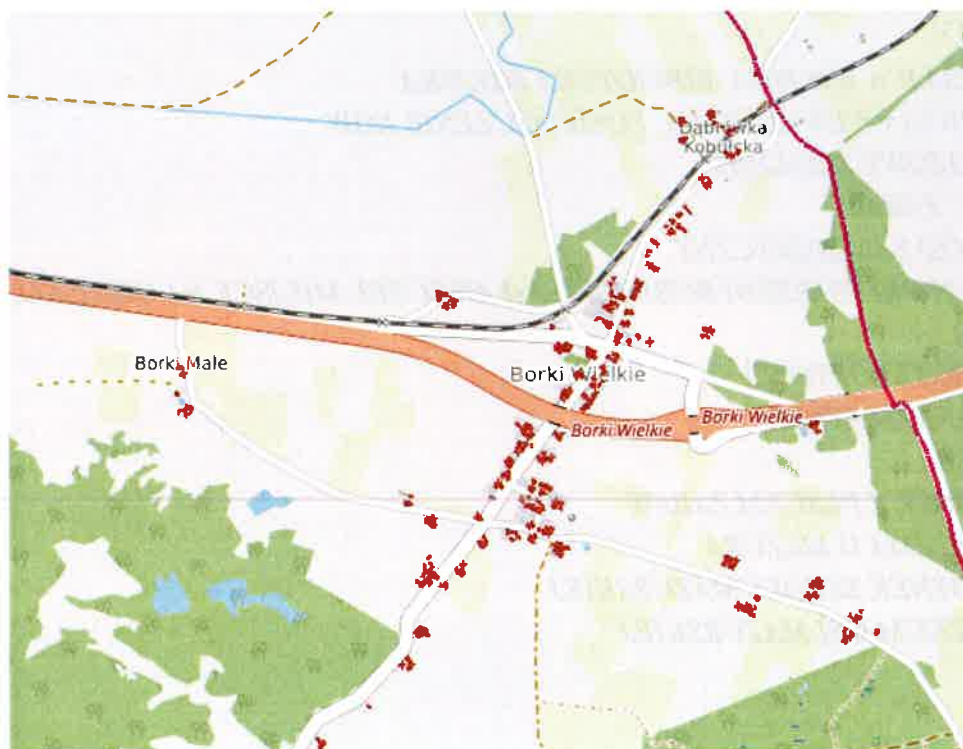

Lokalizacja Borek Wielkich w Gminie Biskupiec

 Borki Wielkie

Obszar obejmujący miejscowość Borki Wielkie

NAJWAŻNISZE MIEJSCA WSI – CENTRUM

Legenda :

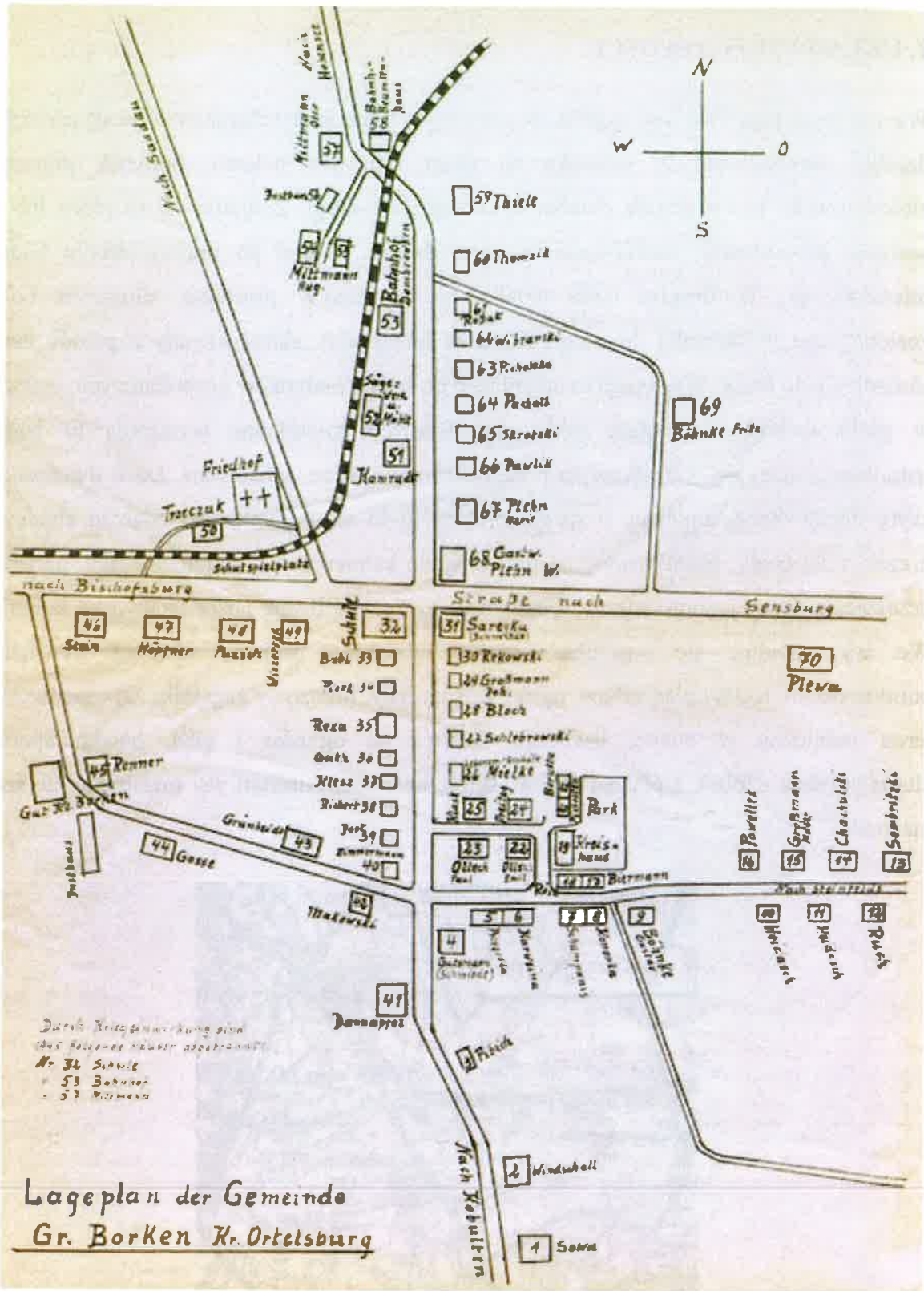
- 1 – ŚWIETLICA WIEJSKA, BIBLIOTEKA WIEJSKA
- 2 – SIŁOWNIA WEWNĘTRZNA, POMIESZCZENIE KGW
- 3 – BRZOSZOWY ZAGAJNIK
- 4 – PLAC ZABAW
- 5 – OGRÓD SENSORYCZNY
- 6 – TEREN PRZESTRZENI PUBLICZNEJ (ŁAWECZKI, MIEJSCE NA OGNISKO, GRILL, ALTANA)
- 7 – BOISKO SPORTOWE
- 8 – ALTANA/GRZYBEK
- 9 – SKLEP
- 10 – ŻŁOBEK Z PLACEM ZABAW
- 11 – KARCZMA U MAZURA
- 12 – BUDYNEK SZKOŁY MAZURSKIEJ
- 13 – MUZEUM WSI MAZURSKIEJ

2. UKŁAD MIEJSCOWOŚCI

We wsi występują dwa typy zagrod. W pierwszym typie, który charakteryzuje się prostokątną działką zorientowaną w stosunku do drogi krótszym bokiem, budynek mieszkalny zlokalizowany jest z przodu działki, równoległe do drogi. Znajdują się tu jeden lub dwa budynki gospodarcze, usytuowane w głębi działki. Wjazd po prawej stronie budynku mieszkalnego. W drugim typie działka to wydłużony prostokąt, dłuższym bokiem zorientowana w stosunku do drogi. Budynek mieszkalny zlokalizowany z przodu działki, równoległe do drogi. Występują tu od jednego do trzech budynków gospodarczych, ustawione w głębi działki i tworzące podwórko. Budynki mieszkalne występują tu budynki jednokondygnacyjne, z użytkowym poddaszem, murowane, tynkowane. Dach dwuspadowy, kryty dachówką ceramiczną, o spadku połaci 40-45 st. Budynki gospodarcze zbudowane z czerwonej cegły, posadowione na fundamencie kamiennym. Zabudowa niska, parterowa, przeważają domy jednorodzinne. Wokół wsi rozrzucone liczne gospodarstwa na koloniach. We wsi znajduje się świetlica wiejska, biblioteka wiejska, siłownia wewnętrzna, pomieszczenie KGW, plac zabaw, ogród sensoryczny, brzozowy zagajnik, zagospodarowany teren publiczny w altanę, ławeczki, miejsce na ognisko i grill, boisko sportowe altana/grzybek, żłobek z placem zabaw, sklep, karczma, muzeum wsi mazurskiej ze szkołą mazurską.

3. LUDNOŚĆ

Wieś Borki Wielkie zamieszkuje 275 (stan na 31.12.2023r.) osoby, w większości jest to ludność miejscowa. Na przełomie lat 2008-2023 widoczny jest spadek liczby mieszkańców. 2008-320 osób, 2009-326 osób, 2010-321 osób, 2011-318 osób, 2012-315 osób, 2013-314 osób, 2014-312 osób, 2015-316 osób, 2016-306 osób, 2017-299 osób, 2018-291 osób, 2019-291 osób, 2020-276 osób, 2021-274 osób, 2022-271 osób, 2023-275 osób.

4. RYS HISTORYCZNY

Pierwsza wzmianka o Borkach Wielkich pochodzi z roku 1469, ale wieś na pewno istniała już wcześniej. W XVII wieku Borki zamieniono w dwór z 16 domami. Układ przestrzenny założenia ukształtował się prawdopodobnie w XIX w. W 1909 roku dawne dobra rycerskie Borki Wielkie i Borki Małe należały do Berharda Knauffa (dzierzawcą był Korth), który był także właścicielem Kobyłt. Majątek obejmował 588 ha. W latach 30-tych XX w. majątek uległ parcelacji, obszar majątku wykupiło Wschodniopruskie Towarzystwo Budowlano-Osadnicze. Po II wojnie światowej zachowano podział na indywidualne gospodarstwa. Dobra rycerskie, którymi było założenie dworsko-folwarczne we wsi Dąbrówka Kobyłcka w 1889 roku, obejmowały 213 ha, w tym 173 ha ziemi uprawnej, 15 ha łąk i 7 ha lasów i należały w tym czasie do Wolffa. W 1905 i 1909 r. właścicielem był rotmistrz Fritz Henke, następnie Carl Rehaag i Otto John. W latach 20-tych XX wieku nastąpiła parcelacja majątku. W 1932 roku właścicielem 87,5 ha wraz zabudowaniami został August Mittmann, który mieszkał w adoptowanej oborze-stajni, a dwór wynajmował letnikom. W tym czasie w Dąbrówce ok. 344 ha należało do wschodniopruskiej spółki osadniczo-parcelacyjnej. W końcu lat 40. XX wieku ustabilizował się podział na gminy wiejskie w rejonie Biskupca. Wokół miasta funkcjonowały gminy: Rzeck i Czerwonka w powiecie reszelskim z siedzibą w Biskupcu oraz Kobyłty w powiecie szczycieńskim. W skład gminy Kobyłty wchodziły gromady (sołectwa): Borki Wielkie, Botowo, Chmielówka, Kobyłty, Labuszewo, Popowa Wola, Rudziska i Sadowo. Gromada Borki Wielkie 1954-1959. W skład gromady Borki Wielkie włączono dotychczasowe gromady: Borki Wielkie i Sadowo oraz miejscowość Parleza Mała, Nowa Wólka i Stara Wólka z dotychczasowej gromady Rudziska ze zniesionej gminy Kobyłty w powiecie szczycieńskim, a także obszar dotychczasowej gromady Kamionka ze zniesionej gminy Rybno w powiecie mrągowskim. Od 1 stycznia 1958 roku gromadę Borki włączono do powiatu reszelskiego⁴¹, który w rok później przemianowano na powiat biskupiński.

Gromadę zniesiono z końcem 1959 roku. Jej obszar przyłączono do gromady Kobołyty (wsie: Borki Małe, Borki Wielkie, Dąbrówka Kobołcka, Kamionka Mała i Kamionka Wielka oraz osadę Dąb). Od 1 stycznia 1960 roku do gromady Kobołyty przyłączono wsie: Borki Małe, Borki Wielkie, Dąbrówka Kobołcka, Kamionka, Kamionka Mała i Kamionka Wielka oraz osadę Dąb ze zniesionej gromady Borki Wielkie. Gromada funkcjonowała do 1972 roku.

www.Bildarchiv-Ostpreussen.de 017476 / G9-002

Groß Borken, Kreis Ortelsburg, MT21092-5. Schule 1912. (1912), © unbekannt

5. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Borki Wielkie jest malowniczą wsią mazurską bogatą w tereny zielone i lasy. Część wsi znajduje się w obszarze Parleskich i Kobołckich Wzgórz. Widoczny z szosy Mrągowo – Olsztyn użytek ekologiczny "Parleskie Wzgórze" stanowi wyjątkowo ciekawy pod względem geomorfologicznym i przyrodniczym obszar wzgórz morenowych, a tym samym istotną wartość krajobrazowo-turystyczną regionu. O jego walorach decyduje bogata rzeźba polodowcowa z ciągami wzgórz moreny czołowej pociętymi licznymi zagłębieniami terenowymi o urozmaiconej sieci hydrograficznej. Malowniczy krajobraz tworzy mozaika łąk,

pastwisk, nieużytków i lasów z bogatą roślinnością kserotermiczną oraz roślinność bagienna zajmująca między morenowe obniżenia. Znacznie zróżnicowane siedliska i zespoły roślinne są ostoją wielu rzadkich gatunków ptaków oraz owadów. Wieś położona jest wśród wzgórz i lasów, na obszarze chronionego krajobrazu, obejmującego obszary o wysokich walorach ekologicznych. W pobliżu wsi znajduje się zespół przyrodniczo-krajobrazowy, „Kobułekkie Wzgórze”, utworzony w celu ochrony dużego kompleksu wysokich wzgórz morenowych, porośniętych lasem. Występuje tu duża różnorodność flory i fauny.

6. ŚRODOWISKO KULTUROWE

Gminna Ewidencją Zabytków Gminy Biskupiec objęto nieruchomości:

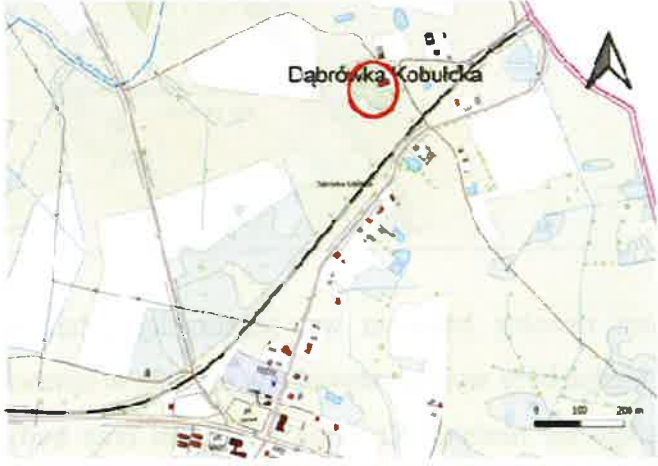
L.P.	OBIEKT	Historia, opis i wartości, mapa	DZ.
ZABYTKI NIERUCHOME			
1	Cmentarz ewangelicki, dawny	<p>Cmentarz na wzniesieniu, we wschodniej części wsi, położony w parku podworskim, nieogrodzony.</p> <p>Widoczne pojedyncze pozostałości cmentarza – pozostałości kamiennych schodów, nagrobek z nieczytelnymi napisami, metalowe pręty. Brak żelaznych krzyży.</p> <p>Cmentarz nieczynny, zaniedbany, porośnięty krzewami i inną roślinnością.</p> <p>Nieczytelny układ cmentarza.</p> 	Borki Wielkie Dz. nr 244
2	Dwór w zespole dworsko-folwarcznym - nie istnieje	<p>Zespół dworsko-folwarczny i parkowy znajduje się w południowo-wschodniej części wsi.</p> <p>Dwór znajdował się na terenie parku, w jego zachodniej części.</p> <p>Budynek rozebrany w latach 50-tych XX wieku.</p>	Borki Wielkie Dz. nr 354/1

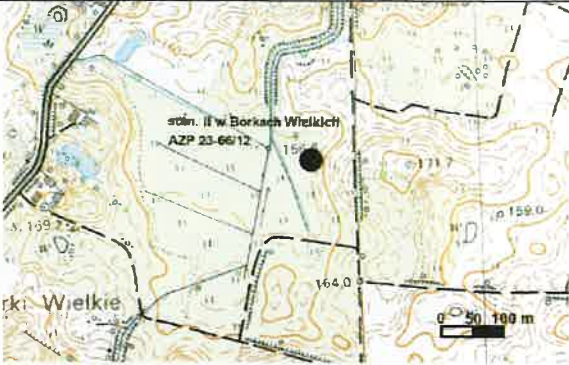
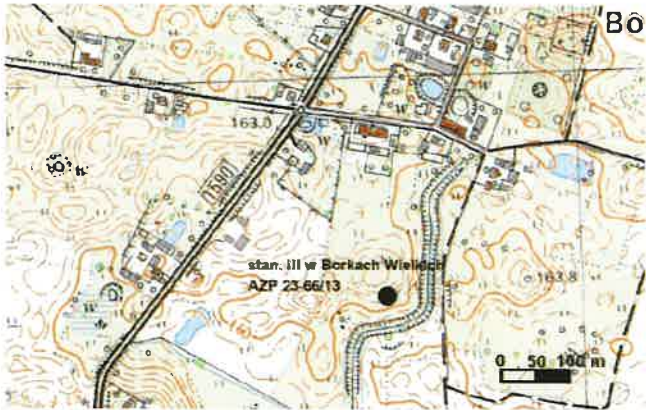
L.P.	OBIEKT	Historia, opis i wartości, mapa	DZ.
			
3	Park krajobrazowy w zespole dworsko-folwarcznym	<p>Zespół dworsko-folwarczny i parkowy znajduje się w południowo-wschodniej części wsi.</p> <p>Park krajobrazowy znajduje się we wschodniej części zespołu, obejmuje obszar o nieregularnym kształcie, pierwotnie prostokątnym.</p> <p>Od strony południowo-zachodniej i północno-wschodniej istniały tu dwa sady i ogród, obecnie łąki i pola uprawne.</p> <p>Drzewostan zachował się w południowo-wschodniej części dawnego założenia parkowego.</p> <p>Od strony południowo-zachodniej park otaczał nieistniejący już dziś dwór.</p> <p>W części północno-wschodniej znajduje się niewielkie wzniesienie.</p> <p>Nie zachował się układ ścieżek.</p> <p>Park zaniedbany, część porośnięta współczesnym drzewostanem. W latach 5-tych XX w. rozebrano dwór, nie zachował się drzewostan w części środkowej parku.</p> <p>Nieczytelny układ ścieżek</p> 	Borki Wielkie Dz. nr 244, 354/1
4	Kapliczka przydrożna, murowana	<p>Kapliczka przydrożna, usytuowana przy drodze, w bliskiej odległości od budynku nr 57. Murowana z cegły, na planie zbliżonym do kwadratu, tynkowana, kryta dwuspadowym daszkiem, jednokondygnacyjna.</p> <p>W części frontowej dwuspadowo zamknięta wnęka zawierająca figurę Marii.</p> <p>Wnęka potynkowana, z przeszklonym okienkiem w drewnianej ramie.</p> <p>Pozostałe elewacje ślepe.</p> <p>Szczyt trójkątny, na dachu krzyż metalowy.</p> <p>Kapliczka w dobrym stanie, zadbane, tynkowana wtómie.</p>	Borki Wielkie 57 Dz. nr 227/4

L.P.	OBIEKT	Historia, opis i wartości, mapa	DZ.
		 	
5	Cmentarz ewangelicki, dawny	<p>Cmentarz położony na wschód od wsi, na północ od torów kolejowych, niedaleko drogi prowadzącej do Sadowa, po północnej stronie polnej drogi odbijającej na zachód.</p> <p>Usytuowany na terenie płaskim w lesie.</p> <p>Brak ogrodzenia.</p> <p>Widoczne obramowania, nagrobki, krzyże żelazne</p> <p>Cmentarz nieczynny, zaniedbany, zarośnięty. Nieczytelny układ cmentarza.</p>	<p>Dąbrówka Kobułka</p> <p>Dz. 54</p>

L.P.	OBIEKT	Historia, opis i wartości, mapa	DZ.
			
6	Dwór murowany w zespole dworsko-folwarcznym	<p>Budynek murowany z cegły, tynkowany, na wysokim otynkowanym fundamencie, na planie prostokąta, z centralnym ryzalitem w elewacji tylnej i bocznymi ryzalitami w elewacji frontowej. Podpiwniczony, jednokondygnacyjny z użytkowym poddaszem, w bocznych ryzalitach dwukondygnacyjny. Dach dwuspadowy kryty dachówką ceramiczną esówką. Drzwi płycinowe jedno- i dwuskrzydłowe, okna ościeżnicowe, w większości dwuskrzydłowe z krzyżem okiennym.</p> <p>Elewacja frontowa ośmioosiowa, z oknami piwnicznymi, w części przyziemia z wysokimi oknami obwiedzionymi opaskami z gzymsem w nadprożu i płyciną u podstawy.</p> <p>Elewacja tylna siedmioosiowa, z ryzalitem zwieńczonym trójkątnym tympanonem, w skrajnych osiach okna o łukach pełnych, pośrodku blenda okienna.</p> <p>Budynek nieużytkowany, w bardzo złym stanie, część wschodnia dachu zawalona, duże ubytki w tynku, wewnątrz rosną drzewka. Wymaga gruntownego remontu.</p> 	Dąbrówka Koblucka 49 Dz. 104

L.P.	OBIEKT	Historia, opis i wartości, mapa	DZ.
			
7	Park krajobrazowy w zespole dworsko-folwarcznym	<p>Część rezydencjalna założenia, położony u podnóża pagórka, na stoku wzgórza. Zachowane stare drzewa, brak ogrodzenia, jedynie słup ceglany bramy wjazdowej w północno-wschodnim skraju parku. Do parku od strony północno-zachodniej przylegał ogród. W centrum parku znajduje się dwór.</p> <p>Park i sad w dawnych granicach, ale wewnętrzny układ nieczytelny, park zaniedbany, użytkowany jako pastwisko dla krów.</p> 	Dąbrówka Kobyłcka Dz. 103, 104, 105
ZABYTKI ARCHEOLOGICZNE			
1	Skarb	<p>Skarb przedmiotów brązowych, znaleziony przed 1937 rokiem, zawierający:</p> <ul style="list-style-type: none"> - siekierkę z tulejką - zawieszkę kolistą z uszkiem - dwa naramienniki spiralne - szpilę wiostową - dwie bransolety zdobione grupami kresek - naszyjnik kabłąkowy 	Stanowisko znane ze źródeł archiwalnych, lokalizacja w terenie nie znana. stan. I w Borkach Wielkich, AZP 23-66/24
2	Osada	<p>Stanowisko odkryte w trakcie prospekcji powierzchniowej przeprowadzonej w 1984 roku przez D. Cyngot. Znaleziono wtedy trzydzieści sześć fragmentów ceramiki naczyniowej, w tym cztery fragmenty wylewów naczyń, trzy fragmenty den naczyń, jeden fragment ucha naczynia oraz fragment blachy brązowej. Znaleziska pochodzą z okresu od późnego średniowiecza po okres nowożytny.</p>	stan. II w Borkach Wielkich, AZP 23-66/12 Działka nr 273/1 obręb 6 Borki Wielkie

L.P.	OBIEKT	Historia, opis i wartości, mapa	DZ.
			
3	Osada	<p>Stanowisko odkryte w trakcie prospekcji powierzchniowej przeprowadzonej w 1984 roku przez D. Cyngot. Znalaziono wtedy siedemnaście fragmentów ceramiki naczyniowej, w tym siedem fragmentów wylewów naczyń i jeden fragment dna naczynia. Znalaziska pochodziły z okresu od późnego średniowiecza po okres nowożytny.</p> 	<p>stan. III w Borkach Wielkich, AZP 23-66/13 Działki nr 269, 270/1 obręb 6 Borki Wielkie</p>

Warte uwagi jest również Muzeum wsi Mazurskiej, gdzie można zobaczyć zabytkowe maszyny, które kiedyś były wykorzystywane w pracach w uprawie roli. Właścicielem obiektu na którym znajduje się również Karczma u Mazura oraz budynek szkoły mazurskiej jest wieloletni mieszkaniec miejscowości Borki Wielkie.

7. ROLNICTWO I GOSPODARKA

Na terenie gminy Biskupiec dotychczas dominowała funkcja produkcji rolnej, jednak mieszkańcy wsi, Borki Wielkie nie utrzymują się z tylko rolnictwa. Źródłem ich utrzymania jest praca w sferze produkcyjno-usługowej, emerytury, renty, zasiłki dla bezrobotnych, zasiłki z pomocy społecznej. Na terenie wsi funkcjonuje jeden sklep z art. spożywczymi oraz działają organizacje społeczne (KGW Borki Wielkie), Sołtys, Rada Sołecka wsi, drużyna piłki nożnej (LZS Błękitni Borki Wielkie). Działalność tych organizacji skupia się wokół pielęgnowania różnych tradycji. Organizowane są liczne imprezy okolicznościowe, warsztaty kreatywne i sportowe integrujące społeczność wiejską.

8. JAKA JEST MIEJSCOWOŚĆ BORKI WIELKIE?

DIAGNOZA AKTUALNEJ SYTUACJI	
Co ją wyróżnia?	wieś otwarta, przyjazna i życzliwa społeczność; położenie wśród lasów, duża ilość terenów rekreacyjnych, piękno i harmonia krajobrazu;
Jakie pełni funkcje?	Mieszkaniowe, turystyczne, rolnicze, sportową, kulturową, historyczną;
Kim są mieszkańcy?	pracownicy, emeryci, renciści, bezrobotni, dzieci i młodzież;
Co daje utrzymanie?	praca w sferze produkcyjno – usługowej poza wsią; emerytury, renty, pomoc społeczna, zasiłki dla bezrobotnych;

Jak zorganizowani są mieszkańcy?	Sołtys i Rada Sołecka, KGW Borki Wielkie, LZS Błękitni Borki Wielkie
W jaki sposób rozwiązują problemy?	Sołtys i Rada Sołecka, zebrania wiejskie, indywidualne interwencje u władz gminy;
Aktualny wygląd wsi?	wieś o zwartej zabudowie, z roku na rok wygląd wsi poprawia się;
Jaki jest stan otoczenia i środowiska?	czyste środowisko, brak zanieczyszczeń, w pobliżu wsi liczne tereny zielone;
Jakie jest rolnictwo?	dominują małe gospodarstwa rolnicze, gleby głównie IV klasy bonitacji;
Powiązania komunikacyjne?	dobrze połączenia komunikacyjne z okolicznymi miejscowościami – droga krajowa nr 16 oraz droga powiatowa 1509N, transport publiczny
Spędzanie wolnego czasu przez dzieci i młodzież?	boisko sportowe, biblioteka, świetlica wiejska – różnego typu warsztaty, plac rekreacyjny, plac zabaw, siłownia wewnętrzna, obchody Dnia Dziecka, Dni Rodziny, zabawy choinkowe z konkursami i świątecznymi paczkami, organizowanie gier i zabaw w okresie ferii zimowych i wakacji, liga LZS, festyny rodzinne,

9. OBSZAR O SZCZEGÓLNYM ZNACZENIU DLA ZASPOKOJENIA POTRZEB MIESZKAŃCÓW.

Borki Wielkie jest malowniczą wsią znajdującą się już na Mazurach (granica Warmii i Mazur przebiega w Parlezie Wielkiej). Przez wieś przebiega droga krajowa nr 16 oraz droga powiatowa 1509N. Po obu stronach drogi powiatowej skupia się infrastruktura o szczególnym znaczeniu dla zaspokajania potrzeb mieszkańców: w centrum wsi znajdują się świetlica wiejska wraz z biblioteką, siłownia wewnętrzna, pomieszczenie KGW, brzozywy zagajnik, plac zabaw, ogród sensoryczny, teren przestrzeni publicznej (ławeczki, miejsce na ognisko, grill, altana), boisko sportowe, altana/grzybek, sklep, żłobek z placem zabaw, karczma wraz z budynkiem szkoły mazurskiej, muzeum wsi mazurskiej. Wymieniona infrastruktura na tym obszarze w znaczący sposób sprzyja nawiązywaniu kontaktów społecznych. Kompleksowo zagospodarowany obszar stanowi istotny czynnik w procesie integracyjnym mieszkańców.

Budowa zaplecza boiska sportowego oraz terenu przestrzeni rekreacyjnej za świetlicą (scena) uatrakcyjni ten obszar, umożliwiając jej mieszkańcom aktywne uczestnictwo w zawodowych sportowo - rekreacyjnych i kulturalnych.

II. OCENA MOCNYCH I SŁABYCH STRON MIEJSCOWOŚCI (ANLIZA SWOT)

Przeprowadzenie analizy zasobów jest niezbędne do prawidłowej oceny sytuacji. Na jej podstawie opracowano korzystne i niekorzystne cechy wewnętrzne sołectwa, jak i potencjalne szanse i zagrożenia występujące w otoczeniu, które mogą mieć wpływ na przyszłość sołectwa i jego mieszkańców.

Poniżej zamieszczono podsumowanie sytuacji rozwojowej wsi Borki Wielkie.

ANALIZA SWOT

silne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • walory krajobrazowe (tereny zielone, lasy) • żłobek publiczny dla całego terenu gminy Biskupiec • kultura i sport (KGW Borki Wielkie, LZS Błękitni Borki Wielkie), • infrastruktura techniczna (sieć wodociągowa) • aktywna i otwarta społeczność, • potencjał ludzki, młodzież chętna do działania; 	<ul style="list-style-type: none"> • bezrobocie, • brak alternatyw na spędzanie wolnego czasu przez młodzież, • brak bazy noclegowo, • rozproszony układ zabudowy wsi (trudności w zagospodarowaniu terenów) • układ komunikacyjny (drogi kolonijne o złym stanie technicznym, w większości drogi o nawierzchni żwirowej), • brak kanalizacji
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • pozyskanie kapitału, • zwiększanie dostępności do środków pomocowych w tym także pochodzących z Unii Europejskiej, • promocja sołectwa, • polityka regionalna skierowana na rozwój obszarów wiejskich, • uatrakcyjnienie terenów wiejskich przy wsparciu środków zewnętrznych, • projektowana kanalizacja sanitarna w rejonie wsi Borki Wielkie; • budowa zaplecza boiska sportowego oraz terenu przestrzeni za świetlicą wiejską (budowa sceny) 	<ul style="list-style-type: none"> • rosnące bezrobocie, • starzejące się społeczeństwo, • migracje ludności za granicę, • patologie społeczne, • brak środków finansowych;

Potencjał ludzki, młodzież chętna do działania

Kultura - KGW Borki Wielkie

III. WIZJA ROZWOJU MIEJSCOWOŚCI – JAKĄ MAJĄ BYĆ BORKI WIELKIE?

WIZJA STANU DOCELOWEGO	
Co ma ją wyróżniać?	rozwój turystyki, wieś estetyczna z dużą ilością miejsc rekreacyjnych (boiska, place zabaw), rozwój produkcji i usług, zagospodarowanie terenu przy świetlicy wiejskiej
Jakie ma pełnić funkcje?	mieszkaniowe, kulturalne, rekreacyjne, edukacyjne, usługowo - produkcyjne, turystyczne, rolnicze, sportowe, historyczne, przybliżanie tradycji mazurskich;
Kim mają być mieszkańcy?	Przyjaźni i zintegrowani mieszkańcy wsi, podnoszący swoje kwalifikacje, zaangażowani w życie wsi, podnoszący poziom wykształcenia, aktywna młodzież, animatorzy tradycji i kultury mazurskiej;
Co ma dać utrzymanie?	praca w sferze produkcyjno – usługowej we wsi i poza wsią, mikroprzedsiębiorstwa, działalność gospodarcza, turystyka, organizowanie gry tematycznej i sprzedaż pamiątek, tradycyjnych produktów i przetworów rolniczych;
W jaki sposób ma być zorganizowana wieś i mieszkańcy?	Współdziałające ze sobą stowarzyszenia kulturalne i turystyczne, Grupa Odnowy Miejscowości, integracja społeczna wsi;
W jaki sposób mają być rozwiązywane problemy?	okresowe spotkania i zebrania wiejskie, spotkania z władzami gminy, współpraca z sąsiednimi miejscowościami, zwiększenie przepływu informacji między mieszkańcami;
Wygląd wsi w przyszłości?	Estetycznie zagospodarowane posesje, tablice informacyjne na terenie wsi, segregacja odpadów, utrzymanie w czystości wsi, skanalizowanie wsi, remonty budynków, budowa chodników, remonty dróg, instalacja oświetlenia, założenie skwerów zieleni, miejsca rekreacyjno-sportowe;
Jaki ma być stan otoczenia i środowiska?	czyste i przyjazne środowisko dla ludzi i przyrody, wykorzystanie naturalnych walorów przyrodniczych i turystycznych;

WIZJA STANU DOCELOWEGO	
Jakie ma być rolnictwo?	innowacyjne, ekologiczne, nowoczesne rolnictwo, dostosowane do wymogów unijnych;
Docelowe powiązania komunikacyjne?	Większa ilość prywatnych przewoźników, modernizacja i remonty dróg gminnych znajdujących się w miejscowości.
Co proponujemy dzieciom i młodzieży?	Żłobek publiczny, Świetlica wiejska - zorganizowane zajęcia sportowe i kulturalne pod opieką instruktora, plac zabaw, siłownia wewnętrzna, teren rekreacji.

Dlaczego chcemy odnowy miejscowości?

- nasza wieś ma wszelkie szanse rozwojowe - mamy dużo atrakcyjnych turystycznie terenów,
- chętnie powitamy nowych mieszkańców ceniących spokój i kameralność,
- chcemy żyć w pięknym estetycznym otoczeniu i poprawić warunki codziennego życia,
- chcemy zapewnić dobre warunki życia zarówno dla młodych jak i seniorów,
- chcemy skorzystać z okazji sfinansowania naszych marzeń np. poprzez pomoc ze środków krajowych lub unijnych

Borki wielkie będą:

- **wsią nowoczesną, bezpieczną i wygodną** – z kanalizacją, dobrymi drogami, chodnikami, oświetlonymi ulicami, z dobrymi łączami telekomunikacyjnymi (bardziej dostępny, szybki internet), z wieloma nowymi domami,
- **zadbana, czysta**, z estetycznymi domami, pięknymi ogrodami, dawała **szansę na wypoczynek, sport i rekreację** dla dzieci i młodzieży (plac zabaw dla dzieci, boiska, miejsce wypoczynku dla całej wsi),
- **wsią zintegrowaną, z aktywną i nowoczesną społecznością** (zadbamy o wysoką świadomość ekologiczną, będziemy jak dotąd organizować wspólne zabawy, festyny, zadbamy, ażeby każdy mieszkaniec czuł się ważnym członkiem naszej społeczności),
- **wsią turystyczną, dbającą o zachowanie walorów przyrodniczych i kulturowych**, zachowującą kameralną, przyjazną skalę urbanistyczną, eksponującą otaczający naturalny krajobraz,

- **wsią tematyczną** z bogatą ofertą imprez kulturalnych i rekreacyjnych przy wsparciu KGW Borki Wielkie (promocja naturalnej żywności: oleje tłoczone na zimno, chleby, sękacze itp.)
- stanowić **zaplecze sportowe** gminy Biskupiec.

BORKI WIELKIE:**WIEŚ PEŁNA MOŻLIWOŚCI, ATRAKCYJNA DLA MIESZKAŃCÓW
I PRZYJAZNA DLA TURYSTÓW.****IV. ARKUSZ PLANOWANIA**

Arkusze planowania zawiera układ wyznaczonych przez społeczność priorytetów rozwojowych, celów, oraz konkretnych projektów. Poszczególne priorytety i projekty zgodne są z ustaloną wizją rozwoju wsi Borki Wielkie.

PRIORYTET	CEL	PROJEKT
I. Świetlica wiejska	1. Budowa sceny za świetlicą wiejską.	1.1. Dokumentacja projektowa. 1.2. Prace przygotowawcze zabezpieczenie obiektu istniejącego. 1.3. Budowa sceny wraz ze schodami, barierkami, doprowadzeniem instalacji elektrycznej na istniejącym obiekcie (fundament budynku), oraz zadaszaniem.
	2. Remont pomieszczeń w budynku świetlicy wiejskiej.	2.1. Dokumentacja projektowa. 2.2. Remont pomieszczeń znajdujących się nad świetlicą wiejską na potrzeby stworzenia bazy noclegowej. 2.3. Wyposażenie pomieszczeń: meble do pokoi, łazienki, aneksu kuchennego oraz podstawowy sprzęt AGD.
	3. Zagospodarowanie terenu przy świetlicy wiejskiej.	3.1. Montaż ławek, ławostolów przy grillu ogrodowym i ognisku. 3.2. Rozbudowa ogrodu sensorycznego o nową roślinność, dostawienie ławeczek, koszy, tabliczek inf.

	4.Organizacja zajęć w świetlicy.	<p>4.1.Zorganizowanie cyklu warsztatów kulinarnych, o tematyce potraw mazurskich.</p> <p>4.2.Zorganizowanie warsztatów plastycznych.</p> <p>4.3.Zorganizowanie warsztatów ceramicznych.</p> <p>4.4.Zorganizowanie warsztatów hafciarskich i szydełkowych.</p> <p>4.5.Zorganizowanie zajęć sportowych, rehabilitacyjnych, fitness.</p>
	5.Organizacja imprez, spotkań na terenie świetlicy.	<p>5.1.Świetlica siedzibą spotkań Rady Sołeckiej, Koła Gospodyń Wiejskich i innych organizacji oraz dzieci i młodzieży podczas warsztatów.</p> <p>5.2.Organizacja imprez okolicznościowych (Andrzejki, spotkanie wigilijne, Sylwester, Bal Karnawałowy itp.).</p>
II. Poprawa estetyki miejscowości	1.Zagospodarowanie terenu boiska sportowego.	<p>1.1.Dokumentacja projektowa.</p> <p>1.2.Modernizacja boiska piłkarskiego poprzez prace agrotechniczne – wyrównanie boiska, nowy wysiew trawy.</p> <p>1.3.Zakup i montaż nowych bramek piłkarskich.</p> <p>1.4.Zakup i montaż nowych piłkochwyłów.</p> <p>1.5.Utworzenie boiska do siatkówki (wysypanie piasku, zakup siatki wraz ze słupkami).</p> <p>1.6.Utworzenie pumpracu (miasteczko rowerowe).</p> <p>1.7.Doświetlenie i nowe ogrodzenie terenu dz. 112 obręb Borki Wielkie.</p>

		1.8.Zakup i montaż ławek, koszy.
	2.Zapewnienie bezpieczeństwa i komfortu na terenie wsi.	2.1.Dokumentacja projektowa. 2.2.Doświetlenie miejscowości. 2.3.Budowa kanalizacji.
	3.Postawienie tablic informacyjnych na terenie wsi.	3.1.Montaż tablic informujących, kierunkowych. 3.2.Montaż tablic informacyjnych związanych z wioską.
	4.Zagospodarowanie placu rekreacyjnego po altanie/grzybku.	4.1.Dokumentacja projektowa. 4.2.Budowa ścianki wspinaczkowej. 4.3.Budowa kortu tenisowego. 4.4.Budowa oświetlenia.
	5.Rewitalizacja parku krajobrazowego w zespole dworsko-folwarcznym.	5.1.Inwentaryzacja drzewostanu. 5.2.Dokumentacja projektowa rewitalizacji terenu. 5.3.Roboty w zakresie uprzątnięcia drzewostanu. 5.4.Wyznaczenie i wykonanie ścieżki edukacyjnej, tablic informacyjnych. 5.5.Montaż ławek, koszy, oświetlenia.
III. Zachowanie dziedzictwa kulturowego	1.Kultywowanie tradycji społeczności lokalnej.	1.1.Oznakowanie atrakcji turystycznych. 1.2.Promocja wsi. 1.3.Stworzenie filmu promującego wieś. 1.4.Wydanie folderów oraz pocztówek, kalendarzy, magnesów promujących wieś.
	2.Poprawa, jakości życia na obszarach wiejski poprzez zaspokojenie	2.1.Organizacja imprez integracyjnych, w tym z innymi sołectwami. 2.2.Organizacja cyklicznego, co roku Festynu tematycznego.

	potrzeb kulturalno-rekreacyjnych dla mieszkańców i turystów.	2.3. Organizacja kiermaszu tradycyjnych, domowych potraw.
IV. Poprawa warunków życia mieszkańców, mieszkających po za centrum wsi (kolonia)	1. Zaspokojenie podstawowych potrzeb mieszkańców mieszkających na kolonii.	1.1. Oświetlenie dróg na kolonii. 1.2. Utwardzenie dróg gminnych od centrum wsi do ostatniego domu na koloniach. 1.3. Doprowadzenie bieżącej wody (budowa wodociągu) do gospodarstw na koloniach, które nie mają wody. 1.4. Poprawa stanu studni głębinowych na terenie wsi Borki Wielkie (Borki Małe, Dąbrówka Kobałcka). 1.5 Budowa kanalizacji.

1. CHARAKTERYSTYKA PROJEKTÓW

Priorytet I: Świetlica wiejska

Cel 1: Budowa sceny za świetlica wiejską

Teren za świetlicą wiejską jest dość duży a mieszkańcy Borek Wielkich chcieliby aby za świetlicą wiejską powstała scena polowa z zadaszeniem, która sprawdziłaby się podczas organizacji imprez na świeżym powietrzu. Obecnie na tym terenie są pozostałości budynku które trzeba zaadaptować na podest do sceny. Zakres realizacji obejmował by: przygotowanie dokumentacji projektowej (1.1), prace przygotowawcze – zabezpieczenie obiektu istniejącego (1.2) oraz budowę sceny wraz ze schodami, barierkami, doprowadzeniem instalacji elektrycznej na istniejącym obiekcie (fundament budynku), oraz zadaszeniem (1.3). Jednym z najważniejszych celów dla społeczności lokalnej jest zapewnienie dzieciom i młodzieży, jak i również dorosłym i seniorom warunków do efektywnego spędzania wolnego czasu. Dlatego tak ważne dla mieszkańców Borek Wielkich jest zagospodarowanie terenu za świetlicą wiejską.

Cel 2: Remont pomieszczeń w budynku świetlicy wiejskiej

Mieszkańcy Borek Wielkich, mają określone propozycje na organizację imprez integracyjnych, w tym z innymi sołectwami dlatego też zaplanowali wykorzystać nieużytkowe pomieszczenia nad świetlicą wiejską na potrzeby zorganizowania bazy noclegowej na rzecz wsi. Sołtys i Rada sołecka jak i Koło Gospodyń Wiejskich organizuje różnego rodzaju warsztaty, imprezy integracyjne jednakże w miejscowości brakuje bazy noclegowej dla osób odwiedzających miejscowość i korzystających z organizowanych wydarzeń. Zakres prac w celu realizacji w/w zadania to przygotowanie dokumentacji projektowej (2.1) oraz remont pomieszczeń znajdujących się nad świetlicą wiejską na potrzeby stworzenia bazy noclegowej (2.2). Aby zapewnić pełny komfort i wykorzystać nieużytkowe pomieszczenia należy też zakupić po wykonanym remoncie wyposażenie pomieszczeń: meble do pokoi, łazienki, aneksu kuchennego oraz podstawowy sprzęt AGD (2.3). Mieszkańcy mają w planach organizowanie różnych imprez okolicznościowych takich jak: Andrzejki, Spotkanie Wigilijne, Sylwester, Bal Karnawałowy, imprezy okolicznościowe typu Chrzcziny, Komunia Święta czy wesele a baza noclegowa będzie uzupełnieniem oferty którą wieś już dysponuje.

Cel 3: Zagospodarowanie terenu przy świetlicy wiejskiej.

Przy świetlicy wiejskiej mieszkańcy chcieliby również zamontować dodatkowe ławki, ławostoły które uzupełniałyby obecną bazę przy grillu ogrodowym i ognisku (3.1). Rozbudowa ogrodu sensorycznego o nową roślinność, dostawienie ławeczek, koszy, tabliczek informacyjnych (3.2) urozmaiciła by już istniejący teren o dodatkowe atrakcje. Wykorzystanie ogrodu sensorycznego do zabawy jak i edukacji dzieci i młodzieży zintegrowało by całą społeczność lokalną jeszcze bardziej.

Cel 4: Organizacja zajęć w świetlicy.

W Borkach Wielkich prężnie działa Koło Gospodyń Wiejskich, stąd pomysł aby w świetlicy zorganizować dla mieszkańców cykl zajęć kulinarnych o tematyce potraw mazurskich, na których mieszkańcy uczyli by się wypieku chleba, tłoczenia olejów, przygotowywania wytworów mlecznych, takich jak sery oraz przygotowywania tradycyjnych potraw mazurskich (4.1), zorganizowanie warsztatów plastycznych dla dzieci i młodzieży (4.2), zorganizowanie warsztatów ceramicznych (4.3), warsztatów hafciarskich i szydełkowych

(4.4) dla seniorów a także zorganizowanie zajęć sportowych, rehabilitacyjnych, fitness dla wszystkich mieszkańców wsi Borki Wielkie (4.5).

Cel 5: Organizacja imprez, spotkań na terenie świetlicy.

Świetlica wiejska ma być również miejscem spotkań Rady Sołeckiej, Koła Gospodyń Wiejskich, dzieci, młodzieży, seniorów podczas warsztatów i innych organizacji chcących się integrować na terenie świetlicy wiejskiej w Borkach Wielkich (5.1). Mieszkańcy mają w planach organizowanie różnych imprez okolicznościowych takich jak: Andrzejki, Spotkanie Wigilijne, Sylwester, Bal Karnawałowy, imprezy okolicznościowe typu Chrzczyny, Komunia Święta itp. (5.2)

Priorytet II. Poprawa estetyki miejscowości.

Cel 1: Zagospodarowanie terenu boiska sportowego

Boisko sportowe to miejsce odpoczynku, spotkań i rekreacji mieszkańców jak i gości, czy turystów odwiedzających Borki Wielkie. Stąd pomysł na nowoczesne zagospodarowanie terenu, poprzez stworzenie dokumentacji projektowej terenu (1.1), modernizację boiska piłkarskiego poprzez prace agrotechniczne – wyrównanie boiska, nowy wysiew trawy (1.2), zakup i montaż nowych bramek piłkarskich (1.3), zakup i montaż nowych piłkochwytywów (1.4), utworzenie boiska do siatkówki (wysypanie piasku, zakup siatki wraz ze słupkami) (1.5), utworzenie pumpracu (miasteczko rowerowe) (1.6), doświetlenie i nowe ogrodzenie terenu dz. 112 obręb Borki Wielkie (1.7) Aby teren dz. 112 był bezpieczny i utrzymany w porządku, mieszkańcy chcą zamontować nowe ogrodzić, aby oddzielić teren sportowo/rekreacyjny od 3 dróg sąsiadujących z działką oraz lepiej oświetlić go w celu zmniejszenia wandalizmu. Zakup i montaż ławek, koszy (1.8) będzie elementem uzupełniającym teren a zarazem zapewniającym miejsce do odpoczynku i rekreacji.

Ogromnym problemem jest brak nowoczesnego miejsca, w którym mieszkańcy mogli by się spotykać, gdzie powstałe na terenie miejscowości organizacje i grupy mogłyby organizować zajęcia sportowe i rozwojowe w różnych kierunkach, gdzie mieszkańcy mogliby organizować wszelkiego rodzaju imprezy integrujące całą społeczność miejscowości, dlatego też zagospodarowanie na nowo terenu dz. 112 obręb Borki Wielkie na potrzeby utworzenia kompleksu sportowego jest jednym z głównych planów odnowy wsi.

Cel 2. Zapewnienie bezpieczeństwa i komfortu na terenie wsi

Podczas planowania odnowy wsi, mieszkańcy obszaru wsi Borki Wielkie zwrócili się z prośbą o uwzględnienie zapewnienia bezpieczeństwa i komfortu na terenie wsi poprzez stworzenie dokumentacji projektowej (2.1) i zaplanowania realizacji zadań doświetlenie miejscowości w miejscach newralicznych (2.2), oraz budowę kanalizacji na terenie całej wsi obejmując również kolonie (2.3). Bardzo ważnym dla gminy obszarem inwestycyjnym jest gospodarka ściekowa, dlatego też działania prowadzone w tym zakresie w ogromnym stopniu wpływają na jakość życia mieszkańców oraz stan środowiska naturalnego na danym terenie w związku z powyższym mieszkańcy wsi oczekują wsparcia w tym zakresie. Dzięki realizacji zadania odprowadzając ścieki poprzez system kanalizacji sanitarnej całkowicie wyeliminujemy możliwość przedostawania się zanieczyszczeń do środowiska. Co więcej, kanalizacja to podniesienie walorów ekologicznych regionu dzięki poprawie jakości środowiska naturalnego a w efekcie polepszenie standardu życia obecnych i przyszłych pokoleń wsi. Poza czystym środowiskiem lokalnym, korzystanie z sieci to wygoda i bezpieczeństwo mieszkańców. Dostępność sieci kanalizacji sanitarnej to zwiększenie atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej gminy oraz stworzenie dogodnych warunków dla rozwoju budownictwa jednorodzinne.

Cel 3. Postawienie tablic informacyjnych na terenie wsi

Planowana jest renowacja i postawienie nowych tablic informacyjnych na terenie całej wsi. Planowany też jest montaż nowych tablic związanych z historią wsi oraz przyrodą, montaż tablic/drogowskazów kierujących (3.1-3.2)

Cel 4. Zagospodarowanie placu rekreacyjnego po altanie/grzybku

Plac rekreacyjny przy altanie/grzybku znajduje się w centrum wsi, jednakże mieszkańcy widzą że teren jest wykorzystywany niewłaściwie, dlatego też zaplanowano jego zmianę użytkowania poprzez likwidację obecnej altany/grzybka. Sporządzenie dokumentacji projektowej (4.1) na potrzeby budowy ścianki wspinaczkowej (4.2) oraz utworzenia kortu tenisowego (4.3) oraz budowa oświetlenia (4.4). Stworzenie oferty sportowo-rekreacyjnej dla kreatywnego spędzania czasu przez dzieci i młodzież zmniejszyłoby akty wandalizmu. Obecna baza rekreacji w postaci altany/grzybka raczej jest miejscem spotkań jednakże nie kreuje nowych możliwości dla mieszkańców.

Cel 5. Rewitalizacja parku krajobrazowego w zespole dworsko-folwarcznym

Mieszkańcy wsi zauważali potencjał rewitalizacyjny parku krajobrazowego w zespole dworsko-folwarcznym, który znajduje się na dz. 244, 354/1, który jest mocno zaniedbany. Rewitalizacja miejsca wymagałaby dużych nakładów zarówno osobowych jak i finansowych, ponieważ teren jest wpisany do Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Teren wymaga inwentaryzacji drzewostanu (5.1), sporządzenia dokumentacji projektowej rewitalizacji terenu (5.2), uzyskania niezbędnych pozwoleń, robót w zakresie uprzątnięcia drzewostanu (5.3), wyznaczenia i wykonania ścieżki edukacyjnej, tablic informacyjnych, montaż ławek, koszty, oświetlenia (5.4-5.5). Miejsce te daje duże wyzwanie dla mieszkańców, ale też ogromny potencjał turystyczny, historyczny i rekreacyjny dla wielu pokoleń.

Priorytet III. Zachowanie dziedzictwa kulturowego.

Cel 1: Kultywowanie tradycji społeczności lokalnej.

Mieszkańcy chcą swoją wieś uczynić atrakcyjną poprzez oznakowanie atrakcji turystycznych, przyrodniczo, historycznie oraz interesujących obiektów, placów rekreacyjnych, placu zabaw itp.(1.1). Mieszkańcom zależy również na wypromowaniu wsi, poprzez uczestnictwo na różnych imprezach wiejskich, gminnych, a nawet w województwie i kraju (dożynki gminne, dożynki wojewódzkie, jarmarki świąteczne, konkursy typu „Bitwa regionów”, uczestnictwo w spotkaniach organizowanych przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolniczego (1.2). Mieszkańcy chciałby też stworzyć krótki film promujący naszą wieś ukazując potencjał osobowy mieszkańców (1.3). Planowane jest również wydanie folderów oraz pocztówek, kalendarzy i magnesów promujących wieś Borki Wielkie (1.4).

Cel 2: Poprawa jakości życia na obszarach wiejskich poprzez zaspokojenie potrzeb kulturalno- rekreacyjnych, dla mieszkańców, gości i turystów.

Mieszkańcy Borek Wielkich, mają określone propozycje na organizację imprez integracyjnych, w tym z innymi sołectwami (2.1). Planowana jest organizacja cyklicznego, co roku festynu tematycznego (2.2). Powstał też pomysł zorganizowania kiermaszu tradycyjnych, domowych potraw (2.3) przy wsparciu Koła Gospodyń Wiejskich i ukazania walorów smakowych tworzonych wypieków, potraw – sękacz, oleje, chleby, zdrowotny czosnek itp.

Priorytet IV. Poprawa warunków życia mieszkańców, mieszkających po za centrum wsi (kolonia).

Cel 1: Zaspokojenie podstawowych potrzeb mieszkańców, mieszkających na kolonii.

Borki Wielkie to wieś, która posiada 3 kolonie nazywane przez mieszkańców (Borki Małe, Dąbrówka Kobułcka oraz Dąb). Podczas planowania odnowy wsi, mieszkańcy obszaru kolonii zwrócili się z prośbą aby pamiętać o tych, którzy nie są w centrum wsi oraz, że kolonie często są miejscem przez, które przejeżdżają rowerzyści, spacerują turyści, na których również są gospodarstwa. Stad pomysły aby oświetlić drogi na kolonii, co zapewniło by poczucie bezpieczeństwa nie tylko mieszkańców, ale też turystów, czy gości (1.1). Planowane jest też utwardzenie dróg gminnych od centrum wsi do ostatniego domu na koloniach (1.2).

Mieszkańcy chcą, aby do wszystkich domostw na koloniach wsi, które jeszcze nie mają wody, bądź mają wodę niezdatną do spożywania, była doprowadzona zdatna do spożywania woda bieżąca oraz poprawy stanu studni głębinowych na terenie wsi Borki Wielkie (1.3-1.4). Budowa kanalizacji sanitarnej na koloniach całkowicie wyeliminowałaby możliwość przedostawania się zanieczyszczeń do środowiska. Co więcej, kanalizacja to podniesienie walorów ekologicznych regionu dzięki poprawie jakości środowiska naturalnego a w efekcie polepszenie standardu życia obecnych i przyszłych pokoleń wsi.

2. SZACUNKOWY KOSZT I HARMONOGRAM PLANOWANYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ

Plan Odnowy Miejscowości Borki Wielkie obejmuje planowane zadania inwestycyjne i społeczne przewidziane do realizacji w latach 2025-2032.

Źródłami finansowania Planu Odnowy Miejscowości Borki Wielkie będą:

- środki w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- środki własne Gminy w tym budżet sołecki,
- inne zewnętrzne źródła Finansowania.

<i>L p.</i>	<i>Nazwa zadania</i>	<i>Planowany harmonogram realizacji zadania</i>	<i>Szacunkowy koszt realizacji zadania w zł.</i>	<i>Źródła pozyskania środków</i>
1.	Budowa sceny za świetlicą wiejską.	2025-2027	60 000	Środki zewnętrzne, Budżet sołecki, Budżet Gminy

2.	Remont pomieszczeń w budynku świetlicy wiejskiej.	2025-2030	250 000	Środki zewnętrzne, Budżet sołecki, Budżet Gminy
3.	Zagospodarowanie terenu przy świetlicy wiejskiej.	2025-2030	30 000	Środki zewnętrzne, Budżet sołecki, Budżet Gminy
4.	Organizacja zajęć w świetlicy.	2025-2032	15 000	Środki zewnętrzne, Budżet sołecki, Budżet Gminy
5.	Organizacja imprez, spotkań na terenie świetlicy.	2025-2032	30 000	Środki zewnętrzne, Budżet sołecki, Budżet Gminy
6.	Zagospodarowanie terenu boiska sportowego	2025-2032	300 000	Środki zewnętrzne, Budżet Gminy, Fundusz Sołecki
7.	Zapewnienie bezpieczeństwa i komfortu na terenie wsi	2025-2032	4 000 000	Środki zewnętrzne, Budżet Gminy, Fundusz Sołecki
8.	Postawienie tablic informacyjnych na terenie wsi	2025-2030	30 000	Środki zewnętrzne, Budżet Gminy, Fundusz Sołecki
9.	Zagospodarowanie placu rekreacyjnego po altanie/grzybku	2025-2032	250 000	Środki zewnętrzne, Budżet Gminy, Fundusz Sołecki
10.	Rewitalizacja parku krajobrazowego w zespole dworsko-folwarcznym	2025-2032	250 000	Środki zewnętrzne, Budżet Gminy, Fundusz Sołecki
11.	Kultywowanie tradycji społeczności lokalnej	2025-2030	50 000	Środki zewnętrzne, Budżet Gminy, Fundusz Sołecki
12.	Poprawa, jakości życia na obszarach wiejski poprzez zaspokojenie potrzeb kulturalno-rekreacyjnych dla mieszkańców i turystów	2025-2032	30 000	Środki zewnętrzne, Budżet Gminy, Fundusz Sołecki
13.	Zaspokojenie podstawowych potrzeb mieszkańców mieszkających na kolonii.	2025-2032	3 000 000	Środki zewnętrzne, Budżet Gminy, Fundusz Sołecki

V. HARMONOGRAM WDRAŻANIA PLANU I ZARZĄDZANIE

Harmonogram wdrażania wyznacza priorytety dotyczące działań w krótszej i dłuższej perspektywie. Harmonogram został uzupełniony o arkusz planu krótkoterminowego, w którym mieszkańcy wsi dokonują wyboru najbardziej pożądanych projektów, kierując się jednocześnie możliwościami finansowymi oraz zdolnościami organizacyjnymi.

Realizacja większości elementów planu będzie odbywać się z udziałem władz gminnych.

ARKUSZ PLANU KRÓTKOTERMINOWEGO

Pytania dotyczące projektu	Propozycje projektów	Czy nas na to stać?	
		organizacyjnie	finansowo
Co nas najbardziej zintegruje?	Spotkania w świetlicy wiejskiej, gry, zabawy, festyny; spotkania na świeżym powietrzu	tak	tak
	Prace na rzecz wsi	tak	nie
Na czym nam najbardziej zależy?	Budowa sceny za świetlica wiejską	tak	nie
	Remont pomieszczeń w budynku świetlicy wiejskiej	tak	nie
Co nam najbardziej przeszkadza?	Brak kanalizacji sanitarnej	nie	nie
	Starzejące się społeczeństwo, brak chęci do działania osób młodych	tak	nie
Co najbardziej zmieni nasze życie?	Pozyskiwanie funduszy na rozwój wsi	tak	nie
	Zintegrowanie mieszkańców	tak	tak
Co osiągniemy najłatwiej?	Prace społeczne	tak	nie
	Organizacja festynów, zabaw, spotkań	tak	nie

